

Doc. dr Slobodan Stanišić

Advokat iz Banje Luke

ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG IZBACIVANJA PREDMETA ILI PROSIPANJA TEKUĆINA IZ PROSTORIJA

Predmet razmatranja je posebna vrsta objektivne odgovornosti za štetu imaoca prostorije koji ne odgovara za vlastite radnje, već za radnje drugih, nepoznatih lica – počinilaca štete. Postojanje odgovornosti na strani imaoca, opravdava se rizikom korišćenja odnosno uživanja prostorije.

Ključne riječi: Odgovornost; Šteta; Prostorija; Izbacivanje; Prosipanje.

1. UVOD

Od svog postanka, ljudi koriste određene prostorije za stanovanje ili obavljanje određenih aktivnosti poslovnog, obrazovnog ili rekreativnog karaktera.

Prilikom korišćenja prostorija (na primjer, zgrada, stanova, poslovnih prostorija, škola, javnih kupališta i sl.), može doći do izbacivanja predmeta ili prosipanja, odnosno prodiranja tekućina u druge prostorije, ili u otvoreni prostor, te posljedičnog nastupanja štete na imovinskim ili neimovinskim dobrima ljudi.

Posmatrano kroz istoriju, sve do današnjih dana, ove štete su se najčešće događale u gradskim, gusto naseljenim sredinama. Stari Rim, a ni mnogi drugi veći gradovi u to vrijeme, nisu imali organizovan sistem odlaganja i odvođenja otpadnih materija, niti izgrađenu infrastrukturu za te svrhe, pa se nerijetko dešavalo da neki predmet ili tekućina budu izbačeni odnosno prosuti na ulicu, te da usljed toga neko od prolaznika bude teže, ili lakše povrijeđen, ili, pak, pretrpi štetu na imovini.

U današnje vrijeme, bez obzira na usavršenu i izgrađenu infrastrukturu, štete od izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina se često

dešavaju, prouzrokujući smrt, tjelesne povrede, ili oštećenja imovinskih vrijednosti čovjeka.

Radi sprečavanja ovakvih štetnih postupaka i zaštite oštećenih lica, antičke države, a kasnije i svi razvijeni pravni sistemi u Evropi i svijetu, na odgovarajući način su sankcionisali takve postupke, propisujući krivičnu ili građansku odgovornost za njihove učinioce.

U našim predstojećim izlaganjima, ograničićemo se na građansku odgovornost koja nastaje za imaoca stana ili druge prostorije, usljed izbacivanja predmeta ili prolijevanja tekućina. Još u starom rimskom pravu, ova vrsta građanske odgovornosti bila je tretirana kao odgovornost bez obzira na krivicu. I danas, odgovornost imaoca prostorije za štetu od izbacivanja ili prosipanja tekućina prosuđuje se po objektivnom principu. Jedan od uslova za nastupanje objektivne odgovornosti imaoca prostorije u ovim slučajevima je da učinilac štete nije poznat.

U slučaju da je počinitelj poznat, za prosuđivanje građanske odgovornosti za štetu primjenjuju se pravila o odgovornosti po osnovu krivice, s napomenom, da se u određenim slučajevima mogu primijeniti i pravila o objektivnoj odgovornosti, pogotovo ako bi se postupanje počinioca u konkretnom slučaju ocijenilo kao opasna djelatnost.

2. ISTORIJSKI RAZVOJ

2.1. Rimsko pravo

Tužbe *actio de positis et suspensis* i *actio de deiectis vel effusis* stvorili su rimski pretori, s ciljem zaštite prolaznika od šteta koje su mogle nastati usljed pada predmeta obješenih ili postavljenih na ulični zid kuće, ili izbacivanja predmeta, ili izlivanja tekućina iz stana.

Propisivanjem pomenutih tužbi, ustanovljen je poseban slučaj objektivne odgovornosti vlasnika stanova ili drugih prostorija, za štetu koja nastane trećim licima.

Na osnovu pretorske tužbe *actio de deiectis vel effusis*, ustanovljena je odgovornost imaoca stana (na primjer, vlasnika, držaoca, zakupca stana) za naknadu štete koja nastane trećem licu (najčešće prolazniku), usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz stana.

Ukoliko je usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz nečijeg stana, nastupila smrt slobodnog čovjeka, odgovorno lice (vlasnik, odnosno držalac stana) bilo je dužno platiti kaznu u iznosu od 50.000 sesteracija. U slučaju da je slobodan čovjek, zbog pomenutih radnji, zadobio

tjelesne povrede, odgovorno lice bilo je dužno platiti primjerenu naknadu za troškove liječenja i izgubljenju zaradu.¹

Ukoliko je usljed gore navedenih radnji poginuo rob, ili je bila oštećena ili uništena kakva druga stvar, oštećeni je imao pravo na naknadu štete u novcu u količini koja je odgovarala dvostrukoj vrijednosti oštećene ili uništene stvari.²

Odgovornost imaoca stana, po svojoj pravnoj prirodi, bila je objektivna, dakle, odgovornost bez obzira na krivicu. Pasivno legitimisan po navedenim tužbama bio je imalac stana, a ne počinitelj štete.

2.2. Srednjovjekovno pravo

U pravnim sistemima ranog feudalizma, i to u državama koje su nastale na teritoriji nekadašnjeg rimskog carstva, takođe je postojala objektivna odgovornost za štetu usljed izbacivanja predmeta ili prolijevanja tekućina iz stana, zasnovana na pravilima preuzetim iz rimskog prava.

U francuskom srednjovjekovnom pravu, važio je opšti princip subjektivne odgovornosti, ali je od ovog pravila bilo i izuzetaka. Naime, u francuskim gradovima sve češće su nastajale štete koje su posljedica urbanog načina života, kao što su štete od urušavanja građevina, ispadanja ili izbacivanja predmeta sa građevina. Za ove štete, nastale nezavisno od volje vlasnika zgrade, odgovaralo se bez obzira na krivicu.

2.3. Odgovornost za štetu od izbacivanja predmeta i prosipanja tekućina u IX i XX vijeku

2.3.1. Austrijski građanski zakonik

U Austrijskom građanskom zakoniku (u daljem tekstu: AOGZ), ova vrsta odgovornosti bila je posebno regulisana:

„Ako je ko oštećen padnućem kakve stvari obješene ili namještene na pogibeljan način; ili bacanjem ili prolijevanjem iz kakva stana; odgovara za štetu onaj, iz čijeg je stana bilo bačeno ili proliveno; ili kakva stvar pala.“³

Pojam stana treba tumačiti ekstenzivno i pod njim podrazumijevati sve ograđene prostorije koje ljudi koriste, po ma kom osnovu.

Već na prvi pogled je uočljivo da su navedenom zakonskom odredbom regulisane dvije potpuno različite situacije, i to:

1. Prva, ako je iz stana pao predmet koji je u njemu ostavljen na takvom mjestu da po položaju predstavlja opasnost nastupanja štete („stvar obješena ili namještena na pogibeljan način“); i

¹ A. Romac, *Rječnik rimskog prava*, Informator, Zagreb 1983, 6.

² *Ibid.*

³ Vid. § 1318 AOGZ.

2. Druga, ako je iz stana izbačen kakav predmet, ili prolivena kakva tekućina, te usljed takvih radnji nastupi šteta.

U oba slučaja, riječ je o objektivnoj odgovornosti za štetu.

U prvom slučaju, vlasnik stana ne odgovara kao imalac stana, već kao imalac opasne stvari (predmeta koji je pao).

U drugom slučaju, ako nastane šteta zbog toga što je neko izbacio kakav predmet iz stana, ili, pak, od izlivanja tekućine iz stana, vlasnik odnosno držalac stana ne odgovara kao imalac opasne stvari (predmeta koji su izbačeni odnosno tekućina koje su prolivene), već kao imalac stana, koji je dužan snositi rizik upotrebe i uživanja stana.

U pravnoj nauci,⁴ postoji mišljenje da iz navedene zakonske odredbe proističe da za štetu odgovaraju istovremeno i počinilac štete i imalac stana, ako se zna ko je počinilac štete. Oštećeni ima pravo da traži naknadu štete, bilo od jednoga, ili od drugoga.

Pooštrena odgovornost posjednika stana, zasnovana na objektivnom principu, bila je prihvaćena samo u slučajevima padanja i izbacivanja predmeta ili tekućina iz stana, i to iz razloga bolje zaštite oštećenih lica, posebno prolaznika ispod objekata u kojima su se nalazili stanovi, koji su teško mogli da dokažu uzročnu vezu između povređivanja i radnje posjednika stana odnosno lica koje se nalazi u stanu.

Oštećeni prolaznik „ne zna ko je štetu učinio“, a „imalac stana može da kontroliše i reguliše ko ulazi i ko se zadržava u njegovom stanu“.⁵

Neće odgovarati imalac stana kada je neko nasilno ušao u njegov stan i bacio neki predmet iz njega, te tom prilikom povrijedio prolaznika. Kao imaoci stana, na odgovornost nisu pozivani samo vlasnici stanova, već zakupci ili podzakupci, kao lica na koje je prenesena upotrebna državina stana i koji se, kao takvi, stanom služe i imaju vlast nad njegovim korišćenjem.

U tom slučaju, vlasnik stana kao zakupodavac neće odgovarati za štetu, već će umjesto njega odgovarati zakupac.

2.3.2. *Srpski građanski zakonik*

U Srpskom građanskom zakoniku (u daljem tekstu: SGZ), propisana je subjektivna odgovornost počinioaca štete. Sporan je, međutim, karakter odgovornosti imaoca kuće odnosno stana (vlasnika, kirajdžije, zakupca), za štetu koja nastane usljed bacanja predmeta i prosipanja tekućina iz kuće ili stana.

⁴ R. Novaković, *Šteta i njena naknada po Marselu Planiolu i ostalim piscima*, Međunarodna knjižarnica, Beograd 1940, 321.

⁵ Detaljnije, vid. S. Jakšić, *Obligaciono pravo*, Veselin Masleša, Sarajevo 1960, 351–352.

Pod kućom, treba razumjeti svaku zgradu, stan i druge ograđene prostore, jer riječi „i inače“ u zakonskom tekstu paragrafa 813 SGZ ukazuju da pod ovaj slučaj treba podvesti i situacije bacanja, odnosno prolijevanja preko ograde ili plotu, ili na neki drugi način.

To je vidljivo iz zakonskog teksta:

„Ko iz kuće, kroz prozor, s tavana, ili inače, nesmotreno što baci, ili prospe i izlije, onaj će odgovarati za štetu, koju bi drugom s tim prouzrokovao; ako se ne zna ko je, onda odgovara gospodar od kuće ili od kvartira.“⁶

Dakle, iz zakonskog teksta nesumnjivo proističe da će za štetu odgovarati lice koje je štetu učinilo (štetnik), a ne vlasnik stana odnosno prostorije. Neposredna odgovornost počinioca štete postoji samo ako je štetnik poznat.

Za subjektivnu odgovornost počinioca štete, zakonodavac zahtijeva nepažnju (nesmotreno postupanje). Ako nema nepažnje (nesmotrenosti) počinioca štete, neće biti ni odgovornosti za štetu.

Međutim, o karakteru odgovornosti za štetu vlasnika, odnosno zakupca stana ili druge prostorije, zbog izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina, po odredbi paragrafa 813 SGZ, u nauci postoje podijeljena mišljenja.

Naime, neki stariji pravni pisci⁷ smatraju da postoji subjektivna odgovornost gospodara (imaoca) kuće ili kvartira (stana), ako štetnik nije poznat. Po ovom shvatanju, riječ je o slučaju subjektivne odgovornosti za radnje drugoga.⁸ Gospodar kuće ili kvartira, odnosno kirajdžija mogu se „braniti time da je štetu učinilo ili dete ispod sedam godina, ili kakav ludak ili besomučnik, ili skitnica, nevaljalac, zločinac, kakav neispravan šegrt ili kalfa, jednom rečju, oni pokazuju lice koje je učinilac te štete“, ili, pak, da je postupanje štetnika bilo pažljivo (smotreno).⁹

Imalac (gospodar) kuće ili kvartira će odgovarati po subjektivnom principu i u slučaju ako bi nešto bilo bačeno ili proliveno od strane njegovih ukućana (žene, djece, posluge, gostiju) nad čijim ponašanjem on mora da vodi nadzor.

Ipak, imalac stana neće odgovarati ako bi lopovi koji su se uvukli u stan nešto bacili ili prolili iz stana i tako prouzrokovali štetu.¹⁰

Nasuprot navedenom shvatanju karaktera odgovornosti gospodara kuće ili kvartira, u pravnoj nauci postoji i mišljenje da je odgovornost gospodara po odredbi § 813 SGZ ipak objektivna, dakle, odgovornost bez

⁶ Vid. § 813 Srpskog građanskog zakonika. Kvartir, fran. *quartier*, n. *Quartier* – stan, sklonište, konak; vojnički logor, logorište, vojnički stan van kasarne.

⁷ R. Novaković, 321.

⁸ Vid. § 813 u vezi sa § 807 alineja 2, 810 tač. 2 i 811 Srpskog građanskog zakonika.

⁹ R. Novaković, 321.

¹⁰ R. Novaković, 322.

obzira na krivicu. Pooštrenu odgovornost u navedenom slučaju, jedni¹¹ objašnjavaju okolnošću da gospodar ima mogućnost da kontroliše ko ulazi i ko se zadržava u njegovom stanu, ali da do štete dolazi iz razloga što ne vrši neophodan nadzor šta se u njegovoj kući dešava (*culpa in inspiciendo*), a drugi,¹² teorijom rizika-profita, zaključujući da odredba § 813 SGZ „predstavlja anticipativnu primenu moderne teorije objektivne odgovornosti po načelu, da svako treba da snosi rizik stvari čiji je sopstvenik i iz koje izvlači koristi“.

2.3.3. *Skica za Zakonik o obligacijama i ugovorima*¹³

U ovom kapitalnom djelu prof. Konstantinovića, ali u okviru odredaba o odgovornosti za štetu od građevina, uređuje se i odgovornost za štetu koja nastane iz korišćenja građevine u širem smislu. „*Imaonica zgrade i svake druge građevine odgovoran je za štetu koju ona prouzrokuje svojim rušenjem, ili padom nekog njenog dela, ili na koji drugi način.*“¹⁴

Iz smisla upotrijebljenih riječi i izraza citirane norme, proističe da se njome uređuje odgovornost imaoca zgrade i svake druge građevine, ali za štetu „koju ona (građevina) prouzrokuje svojim rušenjem ili padom nekog njenog dela, ili na koji drugi način...“

Upotrijebljena sintagma „*ili na koji drugi način*“ ne upućuje na zaključak da je autor prilikom formulisanja navedene norme imao intenciju da njome uredi i slučaj odgovornosti imaoca za izbacivanje ili prosipanje tekućina iz pomenutih prostorija.

Naime, iz teksta navedene norme, jasno proističe da njen autor misli na štetu koju prouzrokuje građevina ili njen dio, a ne i na štetu koju prouzrokuje nečija radnja bacanja predmeta ili prosipanja tekućina iz građevine.

Iz izloženog, zaključujemo da u Skici za zakonik o obligacijama i ugovorima nije bila posebno regulisana odgovornost imaoca za štetu usljed izbacivanja predmeta i prosipanje tekućina iz prostorija, već se o navedenoj vrsti odgovornosti za štetu moglo zaključivati samo na osnovu opštih odredaba o odgovornosti za štetu sadržanih u Skici.

¹¹ S. Jakšić, 351–352.

¹² Lj. Bajalović, *Osnovi građanskog prava II Obligaciono pravo (Opšti dio)*, Naučna knjiga, Beograd 1954, 46.

¹³ M. Konstantinović, *Skica za Zakonik o obligacijama i ugovorima*, NIU Službeni list SRJ, Beograd 1969, 83–84.

¹⁴ Vid. čl. 145, st. 1 Skice za Zakonik o obligacijama i ugovorima.

2.3.4. *Važeći ZOO*

Jednako kao ni Skica, ni ZOO nije posebno regulisao odgovornost imalaca za štetu pričinjenu usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija, ostavljajući da se ta pitanja normiraju republičkim zakonima.

Ipak, ne bi se moglo tvrditi da ZOO uopšte ne reguliše navedenu vrstu odgovornosti za štetu. Do takvog zaključka dolazimo kada imamo u vidu osnovno načelo obligacionog prava, sadržano u ZOO, kojim se svakom zabranjuje da drugome prouzrokuje štetu – izraženo u poznatoj pravnoj maksimi „*neminem laedere*“, ¹⁵ te opšta načela o prouzrokovanju štete sadržana u Odseku 1 ZOO. ¹⁶

2.3.5. *Nove države*

Države, nastale na državnompravnoj teritoriji SFRJ nakon njene disolucije, potpuno su ili djelimično prihvatile rješenja iz ZOO. Istovremeno, primjetna je tendencija da se postojeći ZOO novelira regulisanjem slučajeva odgovornosti za štetu pričinjenu usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija.

2.3.6. *Republika Slovenija*

U Republici Sloveniji, u kojoj se od 2001. godine primjenjuje novi Obligacijski zakonik, u okviru odredaba o posebnim slučajevima objektivne odgovornosti, unesene su, pored ostalih, i odredbe o odgovornosti za štete usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija. Zakonodavac ovu vrstu odgovornosti naziva „Odgovornost imetnika stavbe“. Odredba kojom se uređuje ovaj oblik odgovornosti za štetu glasi: „*Za škodo, ki nastane, če s stavbe pade nevarno postavljena ali vržena stvar, odgovarja imetnik stavbe, oziroma prostora, iz katerega je stvar padla.*“ ¹⁷

2.3.7. *Bosna i Hercegovina*

U Bosni i Hercegovini još uvijek je na snazi preuzeti ZOO u kojem nije regulisana materija odgovornosti za štete od građevina. Međutim, treba pomenuti da je jula mjeseca 2004. godine sačinjen Prijedlog

¹⁵ Čl. 16 ZOO: „Svako je dužan da se uzdrži od postupaka kojim se može drugom prouzrokovati šteta“.

¹⁶ Vid. čl. 154–157 ZOO.

¹⁷ Vid. čl. 159 Obligacijskog zakonika Republike Slovenije, *Uradni list R. Slovenije*, br. 83/01, 32/04, 28/06, 29/07 i 40/07 – Odgovornost imetnika stavbe.

kodifikacije obligacionog prava pod nazivom „Zakon o obligacionim odnosima Bosne i Hercegovine“ – u daljem tekstu ZOO BiH.

U prijedlog zakona inkorporisane su i odredbe o odgovornosti za štete od građevina i drugih predmeta.¹⁸

U prijedlogu teksta zakonskog propisa koji reguliše odgovornost vlasnika zgrade, stana ili bilo koje druge građevine, prepoznatljivo je da je zakonodavac imao u vidu i štete koje nastanu u vezi sa „padom bilo kojeg drugog predmeta ili na koji drugi način“.

Odgovornost vlasnika građevina pomenutih u čl. 226 Prijedloga ZOO BiH je objektivna, a mogućnost egzoneracije predviđena je samo u slučaju da vlasnik ili posjednik (odgovorno lice) dokaže da se šteta dogodila usljed više sile ili krivicom oštećenika. Odgovorna lica, koja su štetu platila, imaju pravo da potražuje naknadu od lica koja su kriva što se šteta dogodila.

Odgovornost počinioca, ako je on poznat, prosuđuje se po subjektivnom kriterijumu.

2.3.8. Republika Srbija

U Republici Srbiji, u toku je izrada Građanskog zakonika. U prednacrtu Građanskog zakonika, koji je sačinila Komisija za izradu Građanskog zakonika, u dijelu koji se odnosi na obligacione odnose, u okviru regulisanja odgovornosti za štetu od građevina,¹⁹ reguliše se odgovornost „sopstvenika zgrade i svake druge građevine ili etažnog sopstvenika stanova u zgradi“, ili, pak, svojinskog držaoca – za štetu koju ona prouzrokuje svojim rušenjem ili padom nekog njenog dijela, ili „na koji drugi način“.

Odgovornost sopstvenika je objektivna, a mogućnost oslobođenja postoji samo ako sopstvenik građevine ili stana dokaže da je do štete došlo usljed više sile ili krivicom oštećenog.

Neposredni počinitelj štete, ako je poznat, odgovora po pravilima o odgovornosti za krivicu, a vlasnik, ili svojinski držalac građevine ili stana imaju pravo da traže naknadu od lica koja su kriva što se šteta dogodila.

¹⁸ Čl. 226 Prijedloga ZOO BiH glasi: 1) Vlasnik zgrade, stana i svake druge građevine odgovoran je za štetu koju ona prouzrokuje svojim rušenjem, padom nekog njenog dijela kao i padom bilo kog drugog predmeta, ili na koji drugi način. 2) On se oslobađa odgovornosti ako dokaže da se šteta dogodila usljed više sile ili krivicom oštećenika. 3) Vlasnik ima pravo da traži naknadu od lica koja su kriva što se šteta dogodila. 4) Odredbe ovog člana važe i za posjednika.

¹⁹ Vid. čl. 201 Prednacrta Građanskog zakonika Republike Srbije, II knjiga, Obligacioni odnosi, Beograd 2009, 74.

2.3.9. Republika Makedonija

U Republici Makedoniji, odgovornost vlasnika zgrade ili stana uvedena je novelom Zakona o obligacionim odnosima, koja je donesena 2008 godine.²⁰ Regulisana je gotovo na identičan način kao u propisima iz obligacionih odnosa koji se pripremaju u Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji.

2.3.10. „Na koji drugi način“

Sintagma „na koji drugi način“, sadržana u odredbama čl. 226 Prijedloga ZOO BiH, čl. 201 Prednacrtu Građanskog zakonika Republike Srbije, i čl. 165-j Zakona o obligacionim odnosima Republike Makedonije, upotrijebljena je da bi se regulisala i odgovornost za štete koje nisu nastale samo od predmeta koji su pali sa građevine ili njenog dijela, ili odvajanjem dijelova građevine, već i štete koje su nastale u vezi sa korišćenjem zgrade, stana ili bilo koje građevine, među koje bi se, po našem mišljenju, svakako mogle uvrstiti i štete nastale usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz navedenih izgrađenih prostorija. Ipak, smatramo da je navedena odredba nedovoljno precizna i da bi je, u interesu pravne sigurnosti, trebalo dopuniti jasnim predviđanjem odgovornosti za štetu nastalu usljed izbacivanja predmeta i prosipanja tekućina iz prostorija, kao što je to učinjeno u Obligacijskom zakoniku Republike Slovenije.

3. PRETPOSTAVKE ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU ZBOG IZBACIVANJA PREDMETA ILI PROSIPANJA TEKUĆINA IZ PROSTORIJA

Građanskopravni odnos objektivne odgovornosti za štetu zbog izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija, rezultat je sudejstva određenih normativnih i činjeničnih pretpostavki.

3.1. Normativne pretpostavke odgovornosti

Ako se izuzmu odredbe ZOO, koje sadrže osnovno načelo da je svako dužan da se uzdrži postupaka kojima se drugom može pričiniti šteta,²¹ kao i odredbe o opštim načelima o prouzrokovanju štete,²² možemo zaključiti da posebne normativne pretpostavke objektivne odgovornosti za štetu zbog izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija, nisu sadržane u važećem ZOO.

²⁰ Vid. čl. 165-j Zakonot za obligacionite odnosi, *Sl. vesnik na RM*, br. 18/01, 4/02, 5/03 i 84/08.

²¹ Vid. čl. 16 ZOO.

²² Vid. čl. 154–157 ZOO.

Stoga, normativnu osnovu ove vrste odgovornosti za štetu moramo tražiti u propisima kojima se reguliše mogućnost primjene pravnih pravila bivših građanskih zakonika na određene pravne odnose, ukoliko oni nisu regulisani važećim propisima.²³

S obzirom na to da u važećem ZOO, izuzev opštih pravila o odgovornosti za štetu bez obzira na krivicu,²⁴ o ovoj vrsti objektivne odgovornosti nema posebnih propisa, možemo zaključiti da su normativne pretpostavke objektivne odgovornosti za štetu zbog izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija sadržane u pravnim pravilima § 1318 OAGZ, odnosno § 813 SGZ.

Osnov za primjenu pravnih pravila § 1318 OAGZ,²⁵ nalazi se prvenstveno u Zakonu o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 6. aprila 1941. i za vrijeme neprijateljske okupacije, kao propisu bivše FNRJ odnosno SFRJ, a takođe i u posebnim propisima pojedinih zemalja na čijoj teritoriji su se navedeni propisi primjenjivali.

Tako, na primjer, osnov za primjenu određenih pravnih pravila bivšeg OAGZ u Bosni i Hercegovini nalazi se u Zakonu o preuzimanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički propisi i Zakonu o preuzimanju Zakona o obligacionim odnosima, (Federacija BiH), te u odredbama čl. 12 Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske.²⁶

3.2. Činjenične pretpostavke odgovornosti

Činjenične pretpostavke objektivne odgovornosti za štetu zbog izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija su, dakle, one pravnorelevantne činjenice koje predstavljaju *conditio sine qua non* za nastupanje građanskopravnog odnosa obaveze naknade štete, i to:

a) *Štetna radnja* koja se sastoji u izbacivanju raznih predmeta ili prosipanju tekućina.

Kao izbacivanje iz prostorije, treba tretirati kako slučajeve bacanja raznih predmeta upotrebom fizičke snage lica koji takvu radnju vrši, tako i slučajeve kada je iz prostorije izvršeno ispaljivanje metka (izbacivanje zrna) iz vatrenog oružja, vazdušne puške i vazdušnog pištolja, ili, pak,

²³ Vid. čl. 4, st. 1 Zakona o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 6. aprila 1941. i za vrijeme neprijateljske okupacije, *Sl. list FNRJ*, br. 86/46.

²⁴ Vid. čl. 154, st. 2 i 3 ZOO.

²⁵ *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, Austrijski opšti građanski zakonik – OAGZ je objavljen carskim patentom od 1. juna 1811. godine. Za područje Bosne i Hercegovine, stupio je na snagu 29. decembra 1878. godine.

²⁶ Vid. *Sl. list RBiH*, br. 2/92, 13/93 i 13/94, *Sl. novine FBiH*, br. 29/03, i *Sl. glasnik RS*, br. 21/92.

izbacivanje predmeta iz neke druge vrste oružja ili oruđa, odnosno pomoću nekog mehanizma (izbacivanje pomoću luka i strijele, samostrela, pištolja za ubijanje i uspavljivanje životinja, harpuna za podvodni ribolov i sl.).

Kao prosipanje tekućine iz prostorije, treba tretirati kako slučajeve prosipanja odnosno izlivanja tečnosti iz prostorije upotrebom fizičke snage, tako i slučajeve prosipanja uz pomoć određenog mehanizma.

Radnja izbacivanja odnosno prosipanja ne podrazumijeva samo bacanje ili prosipanje iz prostorije u vanjski prostor, već i slučajeve bacanja predmeta ili prosipanje tekućina iz prostorije u prostoriju.

Za nastupanje odgovornosti vlasnika odnosno držaoca prostorije, nije od značaja da li je počinilac štetu počinio namjerno ili nehatno, te da li je sposoban da shvati značaj svojih postupaka.

Sporno je da li se pod štetnom radnjom, u smislu uslova za nastanak ove odgovornosti, smatraju samo aktivne radnje počinioaca štete (činjenje), ili se šteta može počiniti i nečinjenjem. Po našem mišljenju, radnja izbacivanja predmeta može se izvršiti samo činjenjem, dok se radnja prosipanja tekućina može izvršiti i nečinjenjem, tj. propuštanjem. Primjera radi, slučaj prolijevanja tekućina nečinjenjem vidimo u propuštanju da se u stanu ili drugoj prostoriji zaustavi dovod vode ili druge tekućine, usljed čega dođe do izlivanja tekućine u drugu prostoriju (poplave u tuđem stanu), ili, pak, otvoreni prostor.²⁷

Kao što i same upotrijebljene riječi u tekstu pravnog pravila paragrafa 1328 OAGZ, odnosno paragrafa 813 SGZ, ukazuju, ova vrsta odgovornosti postoji samo ako se iz prostorije izbacuju predmeti ili proliva tekućina, a ne i u slučaju izbacivanja ljudi iz prostorija.²⁸

b) *Da je štetna radnja izvršena iz prostorije shvaćene u najširem smislu te riječi* – na primjer, stana, zajedničke prostorije u zgradi, poslovne prostorije, uključujući tu i javne i privatne garaže, ograđene prostore unutar fabrika, školske i druge prostorije za izvođenje nastave, prostorije za rekreaciju, privatna i javna kupališta, dvorišta, parkove, nusprostorije, kamp prikolice i druga priključna i motorna vozila, bez obzira na to da li su u stanju mirovanja ili, pak, u pokretu i dr.

c) *Uzročna veza* između radnje izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućine iz prostorije i nastale štete, što znači nedvosmislen činjenični zaključak da je nečija radnja, koja se sastoji u izbacivanju predmeta ili izlivanju tekućine iz prostorije, na posredan ili neposredan način proizvela štetu kao posljedicu.

²⁷ Vid. M. Vuković, *Odgovornost za štete*, Prosvjeta, Zagreb 1971, 186; K. Wolff, *Verbotenes Verhalten*, Wien – Leipzig 1923, 105.

²⁸ M. Vuković, 186; K. Wolff, 105.

d) *Šteta koja je nastala* na imovinskim ili neimovinskim dobrima oštećenog, uz napomenu da šteta može nastupiti i na samoj stvari koja je izbačena iz prostorije.²⁹

e) *Počinitelj štetne radnje* nije poznat, već se samo zna ko je vlasnik odnosno posredni, ili neposredni držalac prostorije iz koje je predmet izbačen, ili iz koje je tečnost izlivena.

Kao odgovorno lice za štetu od izbacivanja predmeta ili prosipanja (izlivanja) tekućina iz prostorije, po pravilima o objektivnoj odgovornosti za štetu, smatraće se, prije svih, vlasnik, odnosno ovlašteni posredni ili neposredni držalac prostorije iz koje je predmet izbačen ili tečnost izlivena. Osim njih, kao odgovorna lica, u smislu ove vrste objektivne odgovornosti, smatraće se i lica koja su došla u posjed prostorije *vi, clam* i *precario*, dakle, protiv volje njenog vlasnika odnosno držaoca.

Za nastanak ove odgovornosti, nije potrebno da vlasnik odnosno korisnik prostorije uopšte znaju da je nešto izbačeno, ili palo, ili proliveno iz prostorije i tako prouzrokovalo štetu, bilo svim, ili drugim vlasnicima prostorija, ili trećim licima, koja su se iz nekog razloga ili sticajem okolnosti našli u dometu opasnog djelovanja izbačenih predmeta, odnosno tekućina prolivenih iz prostorije.

Takođe, nije od značaja ko je stvari iz prostorije izbacio odnosno prosuo, odnosno da li je lice koje je to učinilo sposobno da odgovara ili ne za takvu radnju, te da li je tu radnju učinilo namjerno, nehatno, ili nesvjesno, pa čak ni činjenica da je do izbacivanja iz stana, odnosno prolijevanja došlo radnjom životinje.

4. POJAM PROSTORIJE

Riječ „stan“ koja je upotrijebljena u zakonskom tekstu paragrafa 1318 AOGZ, odnosno riječ „kuća“ koja se koristi u zakonskom tekstu paragrafa 813 SGZ, ima značenje genusnog pojma koji treba razumjeti široko. Dakle, pod pojmom stan odnosno kuća ne podrazumijevaju se samo prostorije koje služe za stanovanje, rekreaciju i zabavu, obrazovanje ili obavljanje neke poslovne djelatnosti, nego i svaka druga prostorija koja je u nečijoj državini.

Riječ je, dakle, o prostoriji u najširem smislu te riječi.

Naime, u propisu paragrafa 1318 AOGZ, govori se o bacanju ili prolijevanju „iz kakova stana“.

²⁹ M. Vuković, *Ibid.*

Upotrijebljena riječ „kakova“ upućuje na široko razumijevanje pojma stana u smislu *bilo kakve prostorije*, odnosno ograničenog prostora u nečijoj državini, misleći pri tome ne samo na prostorije u građevinama, već i van njih, kao što su dvorišta, vrtovi, parkovi, zemljišta u poslovnom krugu fabrika i preduzeća, javna kupališta, ali i nusprostorije, kamp prikolice i druga priključna i motorna vozila, bez obzira na to da li su u trenutku nastanka štete u stanju mirovanja ili u pokretu i sl.

Ovakvo shvatanje stana, u smislu odgovornosti za štetu usljed bacanja predmeta ili prosipanja tekućina iz stana, odavno je prihvaćeno u nauci³⁰ i sudskoj praksi.³¹

5. POJAM IMAOCA PROSTORIJE

Pod imaoцем prostorije, u smislu odgovornosti za štetu usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina, podrazumijevamo lice koje faktički i po valjanom pravnom osnovu raspolaže prostorijom, pa makar u vrijeme nastanka štete bilo i odsutno. To će biti vlasnik, zajednički vlasnik i suvlasnik ako prostoriju ima u faktičkoj vlasti. Isto tako, imaoćem prostorije smatraju se zakupac i podzakupac, koji prostoriju ili jedan njen dio drže u faktičkoj vlasti. Imaoćima prostorije, u smislu odgovornosti za štetu predviđenu paragrafom 1318 AOGZ, smatraju se i lica koja prostoriju drže besplatno, pa čak i ona koja prostoriju koriste bespravno.

Tako, na primjer, za štetu od izbacivanja stvari ili prosipanja tekućina iz prostorije neće odgovarati vlasnik odnosno držalac navedene prostorije, ako su u nju nasilno upali lopovi i iz nje bacili neke predmete, ili izlili tekućine, te tako prouzrokovali štetu trećem licu.

Ne smatraju se imaoćima privremeni korisnici prostorija, kao što je, na primjer, slučaj sa licem koje je došlo u posjetu (u goste) vlasniku ili drugom ovlašćenom korisniku predmetne prostorije.

Imaoćem se neće smatrati ni vlasnik niti zakupac ili podzakupac, ako se nisu uselili odnosno stupili u posjed predmetne prostorije.

Imaoćem prostorije neće se smatrati ni ukućani vlasnika odnosno zakupca ili podzakupca prostorije, ali ni lica koja su kod njega zaposlena (na primjer, kućna pomoćnica, kućni majstor i sl.).

³⁰ R. Novaković, 320–321.

³¹ „Pod pojmom 'stan' u § 1318 OGZ razumijeva se ne samo stan u užem smislu tj. prostorije u kojima neko stanuje, već i svaka prostorija koja je u nečijem posjedu, kao dućani, javni lokali, pa i kupališta.“ Presuda Stola sedmorice u Zagrebu, Rev.895/1-1939 od 18. oktobra 1939. god., *Zbirka rješidaba Stola sedmorice u Zagrebu*, Svezak III, Hrvatska književna naklada, Zagreb 1941, br. 1032-1545, rješidba br. 1158, 305–307.

Više imalaca prostorije odgovaraju za ovakve štete solidarno, ako prostorija nije podijeljena. Ako je prostorija podijeljena, oni odgovaraju srazmjerno svojim djelovima.

Ako je stvar pala iz zajedničkog dijela prostorije, na primjer, iz zajedničke ostave ili zajedničkih nusprostorija – odgovaraju svi prema ukupnom učešću.

6. OSLOBOĐENJE OD ODGOVORNOSTI

Imalac prostorije, kao odgovorno lice, oslobađa se odgovornosti, pod uslovom da je uzrok štete, za odgovorno lice, nepredvidiv, neizbježan i neotklonjiv događaj koji u građanskopravnom smislu predstavlja višu silu.

Odgovorno lice može se osloboditi odgovornosti i ako dokaže da šteta nije nastala usljed izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućine iz prostorije čiji je ono imalac, već iz neke druge prostorije, ili iz otvorenog prostora, dakle, ako opovrgne postojanje uzročne veze između radnje izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućine iz prostorije čiji je imalac, s jedne strane, i nastale štete kao posljedice, s druge strane.

7. PRAVNA PRIRODA ODGOVORNOSTI

Pravna priroda odgovornosti za izbacivanje predmeta ili prosipanje tekućina iz prostorije sporna je u pravnoj nauci.

Po jednima, ova vrsta odgovornosti je po svojoj pravnoj prirodi odgovornost za krivicu (subjektivna odgovornost).

Po *Radivoju Novakoviću*, odgovornost „gospodara“, po pravilu sadržanom u paragrafu 813 SGZ, po svojoj prirodi je subjektivna odgovornost, i to odgovornost za „tuđe delo“, što, po mišljenju ovoga autora, predstavlja odstupanje od načela sadržanog u paragrafu 810 SGZ – da se za tuđe radnje ne odgovara.³²

Po mišljenju pomenutog pisca, imalac prostorije (vlasnik ili držalac), može se osloboditi odgovornosti, pod uslovom da dokaže da je šteta nastala usljed radnji djeteta starosti ispod sedam godina, ludaka, besomučnika, neispravnog šegrta, zločinca, pokazujući tako počinioca štete. Isto tako, on se oslobađa odgovornosti dokazivanjem da je postupanje štetnika bilo pažljivo („smotreno“).

Profesor Mihajlo Konstantinović smatra da se odgovornost imaoca za štetu od izbacivanja predmeta iz prostorije zasniva na krivici. Skrivena odgovornost imaoca stana, objašnjava se time što je imalac prostorije taj koji ima kontrolu nad prostorijom, odnosno uvid u sve što se događa u

³² R. Novaković, 321.

njegovim prostorijama, počev od toga ko ih koristi i na koji način, pa je on i odgovoran za propuštanja u nadzoru (*culpa in inspiciendo*).³³ Pretpostavka krivice je relativnog karaktera, što znači da je na imao prostorijske teret dokazivanja da nije bilo propusta u kontroli nad prostorijom.

Nasuprot iznesenim shvatanjima, veći je broj pravnih teoretičara koji smatraju da je odgovornost vlasnika prostorije, po svojoj pravnoj prirodi, odgovornost bez obzira na krivicu, tj. objektivna odgovornost.

Tako, profesor Lazar Marković smatra da obaveza naknade štete koja nastane od izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija, postoji bez obzira na to da li je imalac prostorije (stana) kriv, ili nije kriv za događaj koji je izazvao štetu. Po shvatanju ovog teoretičara, nije riječ o odgovornosti za krivicu, već, naprotiv, o odgovornosti bez obzira na krivicu. Imalac prostorije može se osloboditi odgovornosti samo ako je „pad predmeta bio izazvan višom silom koja se nija mogla otkloniti“.³⁴

Profesor Ljubomir Bajalović smatra da shvatanja o subjektivnoj odgovornosti, zasnovana na *culpa in inspiciendo* vlasnika prostorije, ne mogu izdržati ozbiljnu kritiku.

Po ovom autoru, kada su u pitanju štete od izbacivanja stvari ili prolijevanja tekućina iz prostorija, riječ je o objektivnoj odgovornosti zasnovanoj na teoriji rizika, prema kojoj svako treba da snosi rizik stvari čiji je sopstvenik ili držalac, i iz koje izvlači koristi.³⁵

Profesor Stevan Jakšić, takođe, smatra da je odgovornost imao stana za štete od izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina, po svojoj pravnoj prirodi objektivna, dakle, odgovornost bez obzira na krivicu. Imalac stana odgovoran je za štetu bez obzira na to da li je prisutan ili odsutan iz stana, bez obzira na to da li je kriv ili nije, da li je počinilac uračunljiv ili nije. Osloboditi se odgovornosti, može samo ako dokaže da je šteta nastupila usljed više sile.

Postojanje objektivne odgovornosti, autor objašnjava „što prolaznik često ne zna ko je štetu učinio, i što imalac stana može da kontroliše i reguliše ko ulazi i ko se zadržava u njegovom stanu“.³⁶

Po našem mišljenju, ovaj autor ipak nije dosljedan u svojoj tezi da je odgovornost imao stana objektivna, i to iz razloga što postojanje

³³ M. Konstantinović, *Obligaciono pravo – prema beleškama sa predavanja*, sradio V. Kapor, 159.

³⁴ L. Marković, *Obligaciono pravo*, NIU Službeni list SRJ, Beograd 1997, 832–833.

³⁵ Lj. Bajalović, 46.

³⁶ S. Jakšić, 352.

pooštrene odgovornosti pokušava objasniti subjektivnim elementima, kao što je „mogućnost vlasnika da vrši kontrolu nad stanom“.

Kontrola ulaska i korišćenja prostorija od strane vlasnika, u dispoziciji je vlasnika odnosno držaoca prostorije (imaoca), što ukazuje da on ima mogućnost da takvu kontrolu vrši ili ne vrši, ili da je obavlja na neodgovarajući način. Ovakve postupke imaoca prostorije moguće je ocjenjivati samo sa aspekta pravila o odgovornosti za krivicu (*culpa in inspiciendo*).

Profesor Mihajlo Vuković smatra da imalac prostorije odgovara za štetu od izbačenih odnosno prosutih stvari iz prostorije, po *kriteriju uzročnosti*,³⁷ koja je stroža od odgovornosti po osnovu krivice. Po ovom autoru, „stroža odgovornost je ovdje potrebna zbog stanja stvari“.

Profesor Živomir Đorđević i *profesor Vladan Stanković* smatraju da imalac prostorije odgovara za štetu od izbačenih odnosno prosutih stvari po pravilima o objektivnoj odgovornosti, s tim što izražavaju stav da se „pad, bacanje ili prosipanje stvari iz stana smatra opasnom delatnošću“.

Ovakav stav, po našem mišljenju, neprihvatljiv je iz razloga što vlasnik odnosno držalac stana, samim tim što koristi stan ili drugu prostoriju, ne vrši nikakvu djelatnost koja stvara povećanu opasnost nastupanja štete po okolinu. Opasnu djelatnost može predstavljati samo radnja lica koje nešto izbacuje ili prosipa iz stana, ali u ovom slučaju nije riječ o odgovornosti samog počinioca štete, već o odgovornosti vlasnika zbog radnje nepoznatog počinioca štete.

Profesor Stojan Cigoj smatra, takođe, da je odgovornost imaoca za štetu od izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorije objektivna, s tim da ovu odgovornost objašnjava time što imalac prostorije ima mogućnost kontrolisanja stana.³⁸ Po ovom autoru, odgovorno lice se može osloboditi odgovornosti „ako je šteta nastala usljed više sile ili zbog nasilne radnje trećeg lica kad imalac stana više nije mogao imati kontrolu na svojim stanom“.

Profesor Oliver Antić, takođe, zastupa mišljenje da se za štetu od izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija treba odgovarati po objektivnom principu, odnosno da ovaj slučaj odgovornosti za štetu treba *de lege ferenda* urediti na sličan način, kao i u slučaju odgovornosti za štetu od građevina.³⁹ Oslobođenje od odgovornosti moguće je samo u slučaju da je šteta nastala usljed više sile ili krivice oštećenog lica.

³⁷ M. Vuković, *Odgovornost za štete*, II dopunjeno izdanje, Prosvjeta, Zagreb 1971, 186.

³⁸ S. Cigoj, *Građanska odgovornost*, *Enciklopedija imovinskog prava i udruženog rada*, NIU Službeni list SFRJ, Beograd 1978, 503.

³⁹ O. Antić, *Obligaciono pravo*, Službeni glasnik i Pravni fakultet u Beogradu, Beograd 2009, 505–506.

8. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Imajući u vidu prethodna razmatranja i shvatanja pravne nauke o pravnoj prirodi odgovornosti za izbacivanje predmeta ili prosipanje tekućina iz prostorije, možemo zaključiti da je riječ o posebnoj vrsti objektivne odgovornosti za štetu. Imalac prostorije iz koje je nešto izbačeno ili proliveno, ne odgovara za vlastite radnje, već za radnje drugih, nepoznatih lica – počinilaca štete. To ne znači da se ova odgovornost može podvesti pod pravila o odgovornosti za drugoga, s obzirom na to da smisao pravila o odgovornosti za drugog podrazumijeva, po pravilu, poznatog počinioa štete. Osim toga, odgovornost za drugoga se zasniva na postojanju specifičnog pravnog odnosa između odgovornog lica i štetnika kao lica za čije radnje on odgovara (na primjer, odnos roditelja i djece, poslodavca i zaposlenog, staraoca i šticećenika, pravnog lica i njegovih organa itd.), koji ne postoji između imaoca prostorije i nepoznatog lica koje je izbacilo stvar ili izlilo tekućinu iz prostorije.

Imalac prostorije ne odgovara za štetu kao imalac opasne stvari, niti kao lice koje obavlja neku opasnu djelatnost, pa se pravila o odgovornosti za štetu nastalu od opasnih stvari i opasnih djelatnosti, zbog toga, i ne mogu primijeniti na odgovornost za izbacivanje predmeta ili prosipanje tekućina iz prostorija. Ipak, u slučaju nastanka štete, imalac prostorije iz koje je izbačen neki predmet ili izlivena neka tekućina, po našem mišljenju, mora snositi rizik korišćenja odnosno uživanja prostorija čiji je imalac. On odgovara i iz razloga zaštite prava oštećenih lica, pogotovo zbog toga što ona, po pravilu, nisu u mogućnosti da dokažu ko je počinio štetu izbacivanjem predmeta ili tekućina iz prostorije imaoca. Zbog toga, dovoljno je da oštećeni dokaže da su predmet ili tekućina izbačeni odnosno izliveni iz određene prostorije, shvaćene u najširem smislu te riječi, ko je imalac (vlasnik, držalac) navedene prostorije, kao i da je šteta nastupila zbog izbacivanja predmeta odnosno prolijevanja tekućine iz određene prostorije jednog ili više imalaca, ili, pak, prostorije koje imaoci koriste zajednički. Ovo znači, da se uzročna veza kod ove vrste odgovornosti ne pretpostavlja, već da se mora dokazati. Teret dokazivanja postojanja uzročne veze između dejstva izbačenih stvari ili prosutih tekućina iz određene prostorije i nastale štete je na oštećenom.

S obzirom na objektivnu mogućnost nastajanja štete zbog izbacivanja predmeta ili prosipanja tekućina iz prostorija, smatramo da se navedena odgovornost *de lege ferenda* mora detaljno i jasno regulisati.

Do tada, ova vrsta odgovornosti može se prosuđivati samo primjenom pravnih pravila sadržanih u AOGZ ili SGZ.

LISTA REFERENCI

Bibliografske reference

1. Antić, Oliver, *Obligaciono pravo*, Službeni glasnik i Pravni fakultet u Beogradu, Beograd 2009;
2. Bajalović, Ljubomir, *Osnovi građanskog prava II Obligaciono pravo (Opšti dio)*, Naučna knjiga, Beograd 1954;
3. Cigoj, Stojan, *Građanska odgovornost, Enciklopedija imovinskog prava i udruženog rada*, NIU Službeni list SFRJ, Beograd 1978;
4. Jakšić, Stevan, *Obligaciono pravo*, Veselin Masleša, Sarajevo 1960;
5. Konstantinović, Mihailo, *Obligaciono pravo – prema beleškama sa predavanja*, sradio V. Kapor;
6. Konstantinović, Mihailo, *Skica za Zakonik o obligacijama i ugovorima*, NIU Službeni list SRJ, Beograd 1969;
7. Marković, Lazar, *Obligaciono pravo*, NIU Službeni list SRJ, Beograd 1997;
8. Novaković, Radivoje, *Šteta i njena naknada po Marselu Planiolu i ostalim piscima*, Međunarodna knjižarnica, Beograd 1940;
9. Romic, Ante, *Rječnik rimskog prava*, Informator, Zagreb 1983;
10. Vuković, Mihajlo, *Odgovornost za štete*, II dopunjeno izdanje, Prosvjeta, Zagreb 1971;
11. Wolff, Karl, *Verbotenes Verhalten*, Wien – Leipzig 1923.

Pravni izvori

1. *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, Austrijski opšti građanski zakonik;
2. Obligacijski zakonik, *Uradni list R. Slovenije*, br. 83/01, 32/04, 28/06, 29/07 i 40/07;
3. Prednacrt Građanskog zakonika Republike Srbije, II knjiga, Obligacioni odnosi, Beograd 2009;
4. Zakon o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 6. aprila 1941. i za vrijeme neprijateljske okupacije, *Sl. list FNRJ*, br. 86/46;
5. Zakonot za obligacionite odnosi, *Sl. vesnik na RM*, br. 18/01, 4/02, 5/03 i 84/08;
6. *Zbirka rješidaba Stola sedmorice u Zagrebu*, Svezak III, Hrvatska književna naklada, Zagreb 1941.

Assistant Professor Slobodan Stanišić, LL.D.

Lawyer in Banja Luka

LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY THROWING OBJECTS OR LIQUIDS OUT OF THE PREMISES

Summary

The subject matter of the article is a special kind of strict liability for damage of the holder of the premises, who is not responsible for his own actions, but for the actions of other, unknown persons - perpetrators of the damage. The liability of the holder of the premises is justified by the risk of the use or enjoyment of the premises.

Key words: *Liability; Damage; Space; Discharge; Spillage.*